

FOTO: STOCKHOLM STAD

Staden är årets tema

Den 9-10 februari anordnas för tredje året i rad Forum för miljöforskning. I år är temat staden, ett område som glidit högt upp på dagordningen hos politiker, byggbolag, kommuner och forskningsinstitutioner världen över. Bakom arrangemanget står Mistra, Delegationen för hållbara städer, Formas och Naturvårdsverket.

| SIDAN 3

Rajni Hatti-Kaul prisas för grön kemi

Greenchems programchef Rajni Hatti-Kaul reser till Stockholm den 5 februari för att vara med på SKRs Berzeliusdagar då Nordens duktiga gymnasiekemister får sina Berzeliusstipendier. Rajni Hatti-Kaul får SKRs fina kemiteknikpris 2010.

| SIDAN 2

Future Forests satsar på extern kommunikation

Det händer mycket inom Mistras forskningsprogram Future Forests. Arbetet med att hitta en ny programchef pågår, en stor forskningsinsats på tillväxtparker har just startat och en rejäl skjuts i kommunikationsarbetet står på dagordningen.

| SIDAN 5

■ MEN HALLÅ...

Sebastian Håkansson, ny programchef för DOM.

Vad blir det första du gör på din nya post?

– Det är att lägga upp en uppdaterad kommunikationsplan för ökad kommunikation både inåt och utåt. Detta är extra viktigt då vi nu går in i en avslutningsfas av vårt forskningsprogram under MISTRA-finansiering.

Just det. Finns några andra förberedelser inför avslutet?

– Vi intensifierar våra kontakter med potentiella industriella partners och försöker få till stånd avtal med dessa för mer långsiktiga och samfinansierade samarbeten inom områden där vi vet att vi tillför ett stort mervärde för bioindustrin. Vi är också flitiga på att söka finansiering från forskningsråd och stiftelser för att säkra en stafettväxling och se till att vårt uppbyggda kompetenscentrum finns kvar en lång tid framöver.

Din företrädare Johan Schnürer hade en förkärlek till mögelsvampar. Vad är din specialitet?

– Studier av så kallade extremofila organismer som kan överleva i mycket tuffa miljöer är något som idag ligger varmt om hjärtat. Det finns mycket att lära av dessa organismer som kan komma till nytta i vårt arbete med att få mer känsliga mikroorganismer att överleva i form av biotekniska produkter.

Som gammal parasitolog har jag även en fascination för protista, speciellt encelliga parasiter såsom Toxoplasma och Malaria.

■ KRÖNIKA

Kick-start för Mistra Urban Futures

Efter tre år av förberedande projekt, utlysning, utvärdering av ansökningar, styrelsebeslut och kontraktsförhandling startar nu – äntligen! - Mistra Urban Futures. Till att börja med handlar det nu mycket om att komma på plats (telefoner, e-mail, webbsida...), men de stora uppgifterna för oss är att stabilisera organisationen, sätta igång den första generationen projekt och fördjupa arbetsprogrammet. Nyckelpersoner skall rekryteras till styrelse och centrumledning, det internationella nätverket av Interaction Platforms skall sys ihop, och starta inledande fallstudier. Genom medfinansiering från Sida har det internationella arbetet fått en kick-start och vi förbereder centrumets medverkan vid både World Urban Forum 5 i Rio och World Expo i Shanghai.

I Göteborg startas en handfull pilotprojekt där vi kommer att pröva transdisciplinär metodik för kunskaps- och kapacitetsbyggande, i nära samverkan mellan praktiker och forskare. Projekten behandlar viktiga kunskapsfrågor inom urbanforskningen och är samtidigt knutna till platser och aktuella stadsutvecklingsituationer i Göteborg. I första hand deltar expertis från de sju parter som bildar konsortiet bakom Mistra Urban Futures: Chalmers, Göteborgs universitet, Göteborgs Stad, Göteborgsregionens kommunalförbund (GR), IVL, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen. Centrumets signum är just samarbetet mellan forskningen och den praktiska tillämpningen, och vid Mistra Urban Futures möts kunskap och erfarenheter från olika fält, som är avgörande för att förstå, förbättra och förmedla stadsutvecklingsprocesser.

Ambitionerna är högt ställda: Vi skall lägga grunden för att Mistra Urban Futures på sikt blir ett världsledande centrum för hållbar stadsutveckling och bidrar till att göra verklig skillnad för miljön och människors liv i världens städer.

Önska oss lycka till och ha tålamod med att det kommer att ta lite tid innan Mistra Urban Futures är helt igång!

Henrik Nolmark
Tf Centrumledare
Mistra Urban Futures

Rajni Hatti-Kaul får en silvertacka på ett halvt kilo i pris.

Belönas för grön kemi

Greenchems programchef **Rajni Hatti-Kaul**, professor i bioteknik vid Lunds Tekniska Högskola, reser till Stockholm den 5 februari för att vara med på SKRs Berzeliusdagar i Aula Magna vid Stockholms universitet. Det är då Nordens duktiga gymnasiekemister möter kemibranschen och får sina "Berzeliusstipendier". Rajni Hatti-Kaul blir 2010-års mottagare av SKRs kemiteknikpris. Det är framgångarna inom forskningsprogrammet Greenchem som ligger bakom.

– Det är roligt när ens insatser blir uppmärksammade och det känns bra för Greenchem. Dock hade det inte varit möj-

ligt utan stöd från Mistra och andra forskare och doktorander inom Greenchem, säger Rajni Hatti-Kaul.

Rajni Hatti-Kaul.

Greenchem har lagt fokus på tre områden: ytbehandling, tensider och smörjmedel. Utgångspunkten för grön kemi är att producera kemikalier från förnybara råvaror och att göra processer mer miljöanpassade. Utmaningen är att använda samma kraft-

fulla enzymer som i naturen fungerar som katalysatorer.

Det är särskilt hos mikroorganismer som lever i mycket extrema miljöer som man kan hitta så stabila enzymer att de kan användas inom industri eller tillverkning.

MISTRAS NYHETSREVY

Ansvarig utgivare:

Ola Engelmärk

Verkställande direktör

ola.engelmark@mistra.org

Tel 08 791 10 24

Texter: Cecilia Öfverholm och Mette Hultgren

Projektledare:

Cecilia Öfverholm

redaktör

cecilia.ofverholm@

simsimedia.se

Mistra, Stiftelsen för miljöstrategisk forskning stöder forskning av strategisk betydelse för hållbar utveckling och en god livsmiljö.

Länkar i text finns på www.mistra.org/nyhetsbrev

Prenumeration (gratis): www.mistra.org/prenumerera

Citera gärna Mistras nyhetsbrev men uppge alltid källan.

Forum för miljöforskning – Staden är årets tema

Det är dags för årets konferens Forum för miljöforskning den 9-10 februari. Årets tema är staden. Bakom arrangemanget står Mistra, Delegationen för hållbara städer, Formas och Naturvårdsverket.

För tredje året i rad anordnas Forum för miljöforskning. I år är temat staden, ett område som glidit högt upp på dagordningen hos politiker, byggbolag, kommuner och forskningsinstitutioner världen över.

– För Mistra är Forum för miljöforskning ett viktigt initiativ för att föra en dialog om aktuella och angelägna ämnen mellan forskare och praktiker. Allt för att forskningsresultaten verkligen ska komma till nytta. Årets tema Staden är både angeläget och aktuellt inte minst då Mistra nyligen sjösatt Urban Futures ett stort kunskapscentrum inom hållbar stadsutveckling, säger **Anna-Karin Engvall**, kommunikationsansvarig på Mistra, som varit med och arrangerat alla Forum för miljöforskning.

Under den 9 och 10 februari diskuteras vilka lösningar och vilken samverkan mellan olika aktörer som

krävs för att skapa hållbara städer. Staden är exempelvis en arena för att hantera klimathotet och skapa livskvalitet. Samtidigt är stadsutveckling en komplex verksamhet där näringsliv, myndigheter, forskare och medborgare måste samverka för att resultatet ska bli bra.

MÖTESPLATS FÖR DIALOG

Ambitionen är därför att Forum för miljöforskning 2010 blir en mötesplats för dialog om framtidens hållbara stad. Över åttio av Sveriges ledande forskare och praktiker medverkar för att berätta om stadsprojekt som bygger på nytänkande. Helhetssyn, integrerade lösningar och samverkan över gränser är centrala begrepp.

– Forum för miljöforskning handlar om hur vi skapar förutsättningar för en dynamisk stadsutveckling genom att ta in en mångfald av perspektiv.

Konferensen vill överbygga barriärer mellan forskare och praktiker. Det finns ett generellt behov av att skapa nya mötesplatser och effektivisera spridningen av nya forskningsrön till praktiken, säger **Katarina Schylberg** på Delegationen för hållbara städer.

Den första dagen presenterar statssekreterare **Elisabet Falemo** från miljödepartementet regeringens syn på stadsutveckling.

Thomas Elmqvist från Stockholm Resilience Center pratar om den ohållbara staden. Hans föredrag kompletteras av **Jerker Söderliind** från KTH som kommer att tala om hindren för hållbarhet – det ohållbara regelverket.

LIVSTYCKET FÖREBILD

”Hur skapar vi en stad som är öppen för alla?” är rubriken på **Birgitta Notlöfs** föredrag. Hon kommer från Föreningen Livstycket i Tensta och

FOTO: STOCKHOLM STAD

Den hållbara staden diskuteras under årets Forum för miljöforskning.

▶ har stor och praktisk erfarenhet av att arbeta för ett samhälle som är tillgängligt för alla. 1992 startade hon Livstycket som än idag arbetar med att förbättra invandrades och flyktingars situation i Sverige, i synnerhet kvinnors, genom att erbjuda dem utbildning och kreativ verksamhet.

Förmiddagen avslutas med några ord från **Christer Larsson** som är chef för stadsbyggnadskontoret i Malmö. Han pratar om stadsutvecklingens drivkrafter och tar exempel från sin egen hemstad.

– En bärande idé för konferensen är att stadsutveckling är mer än stadsbyggnad och att det är nödvändigt att ta in en mångfald av perspektiv om vi ska förstå vilka krafter som driver eller bromsar stadsutvecklingen. En viktigt syfte med konferensen är att uppmärksamma hur forskning kan bidra till kunskapsutveckling och förbättringar i praktiken, säger Katarina Schylberg.

VISIONER OCH BESLUT

På eftermiddagen ägnas konferensen åt visioner och beslut och innan kvällens workshops diskuterar en panel visionernas betydelse och var visionerna finns idag. Boverket, kommuner, Naturskyddsföreningen deltar i panelen tillsammans med Trivector, Skanska och Global Utmaning.

Dag två får en mer praktisk prägel. **Peter Örn** från Delegationen för hållbara städer berättar om framtida exempel på stadsutveckling och visar på goda exempel tillsammans med representanter för två projekt som fått bidrag från Delegationen: **Ann-Sofi Tapani** på AB Bostaden i Umeå och **Lisa Enarsson** från Miljöförvaltningen i Stockholm.

Björn Malbert, professor på Chalmers, presenterar Mistras nystartade program Urban Futures som ska bli både ett tvärvetenskapligt och internationellt kunskapscentrum. Just nu pågår ett intensivt arbete med att få igång organisationen. Läs mer om Urban Futures på sidan 2.

Konferensen Forum för miljöforskning avslutas med **Lars Berggrund** från Banverket som är moderator för dagarna. ■

” En bärande idé för konferensen är att stadsutveckling är mer än stadsbyggnad och att det är nödvändigt att ta in en mångfald av perspektiv om vi ska förstå vilka krafter som driver eller bromsar stadsutvecklingen.

PROGRAM

TISDAG

09.00-10.00	Registrering och kaffe
10.00-10.10	Lars Berggrund, Banverket, hälsar välkommen
10.10-10.25	Regeringens syn på stadsutveckling. Elisabeth Falemo, statssekreterare, miljödepartementet.
10.25-10.45	Ohållbar stadsutveckling - vad är det? Thomas Elmqvist, Stockholm Resilience Center.
10.45-11.05	Hinder för hållbarhet - ohållbara regelverk. Jerker Söderlind, KTH.
11.05-11.25	Hur skapar vi en stad som är öppen för alla? Birgitta Notlöf, Föreningen Livstycket.
11.25-11.45	Stadsutvecklingens drivkrafter. Christer Larsson, Malmö stad.
11.45-13.00	Lunch
13.00-13.15	Bilsamhället - framväxt och konsekvenser. Per Lundin, KTH
13.15-13.30	Klimatförändring och frusna ideologier. Torbjörn Suneson, Vägverket
13.30-13.45	Kan människor agera rationellt? Sven Ove Hansson, KTH
13.45-15.00	Paneldiskussion. Var finns visionerna? I panelen: Märten Dunér, Boverket, Eva Sjölin, Lomma Kommun, Eva Andersson, Norrköpings Kommun, Erland Ullstad, Växjö, Svante Axelsson, Svenska Naturskyddsföreningen, Gun-Britt Mårtensson, Global utmaning, Johan Gerklev, Skanska samt Christer Ljungberg, Trivector.
15.00-15.30	Paus
15.30-17.00	Seminarier och workshoppar
17.00-20.00	Buffé och mingel

ONSDAG

09.00-09.30	Nya goda exempel. Peter Örn, Delegationen för hållbara städer samt Ann-Sofi Tapani, AB Bostaden i Umeå och Lisa Enarsson, miljöförvaltningen i Stockholm.
09.30-09.45	Mistra Urban Futures - hur ser planerna ut? Björn Malbert, Chalmers.
10.15-15.00	Workshops och seminarier
15.00-16.00	Hur går vi vidare? Moderatorer och Lars Berggrund, Banverket.

Future Forests stora forskningsatsning sker både i Västerbotten och i Småland.

Tillväxtparker ska ge svaren om intensivare skogsodling

Det händer mycket inom Mistras forskningsprogram Future Forests. Organisationsförändringar, stora forskningsatsningar och en rejäl skjuts i det externa kommunikationsarbetet står på dagordningen.

Som tidigare meddelats pågår just nu en rekrytering av en ny programchef sedan **Tomas Lundmark** går vidare och blir dekanus på SLU:s skogsfakultet.

Samtidigt drar en stor forskningsatsning i gång i Strömsjöleden Vindeln i Västerbotten (2900 hektar) och i Asa i Lammhult i Småland (1700 hektar).

Det handlar om så kallade tillväxtparker där Future Forests forskning förväntas ge svar på vilka effekterna

blir av en intensivare odling av skog när det gäller biodiversitet, mark och vatten.

– Tillväxtparkerna blir en katalysator för ett helt nytt sätt att arbeta när det gäller att utveckla skog och skogsbruk för en framtid som vi inte vet så mycket om, säger Tomas Lundmark, SLU.

Målet med tillväxtparkerna är att höja markens bördighet och tillsammans med nya trädslag skapa en stor tillväxtökning under hela omloppstiden för skogen. Dessa åtgärder kan i vissa bestånd mer än fördubbla virkesproduktionen, och på landskapsnivå siktar man på att öka tillväxten med 50 procent på 20 år.

Forskningsatsningen kopplar till ett regeringsuppdrag till SLU om att

sammanställa kunskapsläget kring intensivodling av skog.

Bakom satsningen med tillväxtparkerna står Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Future Forests och markägaren Sveaskog.

MER EXTERN KOMMUNIKATION

Future Forests har också låtit tillväxtparkerna bli den första i en återkommande reportageserie. Även ett andra nummer, som handlar om skogsbruk och kvicksilver, har hunnit publiceras sedan årsskiftet. Serien är i sin tur en av flera delar i en mer offensiv satsning på extern kommunikation. Förutom reportageserien har nyligen nummer två av Future Forests nyhetsbrev publicerats.

Kommunikationsansvarig för Futu-

re Forests är **Anders Esselin**. Han ser nu hur kommunikationsarbetets olika delar faller på plats. Reportageserien och nyhetsbrevet kompletteras med en seminarieserie där programmets forskning presenteras och diskuteras under öppna seminarier och på exkursioner. Några sådana seminarier och exkursioner har redan genomförts under 2009 och nästa tillfälle blir den 17 mars i Uppsala då forskare som nyligen rekryterats till programmet presenterar sig själva och sitt arbete.

Anders Esselin.

– Under Future Forests första år har

fokus legat på det interna kommunikationsarbetet och på att skapa en struktur av olika kommunikationskanaler och –aktiviteter som kompletterar och förstärker varandra. Med detta arbete som grund så tror jag att vi nu har större möjligheter att lyckas med vårt externa kommunikationsarbete, säger Anders Esselin.

PRAKTIKERPANELEN TRÄFFAS

Future Forests har också sedan ett år tillbaka vid flera tillfällen arbetat tillsammans med en så kallad praktikerpanel, som fungerar som ett bollplank när det gäller forskningsprogrammets arbete. I praktikerpanelen finns representanter från olika samhällssektorer som har intresse av forskningsprogrammets resultat. De ska dels beakta sina egna intressen i program-

met, bidra med olika kunskaper och perspektiv, dels diskutera programmets forskning och även verka som ambassadörer för programmet ut mot sina intressen. Nästa möte med denna praktikerpanel är planerat till den 2-3 februari på Lidingö.

Även Future Forests arbete med scenarioanalyser har hunnit en bra bit på väg, och i slutet av 2010 räknar programmet med att kunna presentera några möjliga (inte sannolika) framtider för svensk skog och skogsbruk. Dessa scenarier kommer sedan att användas som underlag för både vetenskapliga och mer populära diskussioner med olika användargrupper.

Programmets olika delprojekt har också hunnit få en bra start, både när det gäller arbetet inom delprojekten och samarbeten dem mellan.

Clipore efter COP

Mistraprogrammet Clipore hade ett intensivt år 2009 som avslutades med det stora klimatmötet i Köpenhamn. Programmet hade flera egna side-events och nu är det dags för uppföljningarna.

Den 5 mars arrangerar Clipore ett seminarium/workshop i Bryssel tillsammans med CEPS, under European Climate Platform, ECP. Temat är "Taking stock of the outcome of COP15 and repercussions for the EU", med fokus på "Perceptions, achievements and implications for policy and research". Inbjudna är EU-förhandlare, forskare och till viss del näringslivet.

Den 24 mars arrangerar programmet ett industriseminarium på Summit i Stockholm. Ett femtiotal företrädare från bland annat skog-, transport- och energisektorn väntas. Lars-Erik Liljelund deltar, samt Bo Kjellén och flera Cliporeforskare.

Johan Schnürer blir vice rektor

DOMs programchef Johan Schnürer lämnar programchefsposten på DOM och blir vicerektor på SLU med ansvar för samverkan. Ny programchef blir Sebastian Håkansson med Ingvar Sundh som ställföreträdande.

Johan Schnürer har utvecklat och drivit Mistras forskningsprogram DOM (Domesticering av mikroorganismer) sedan starten 2003 och lämnar nu programmet när sista året återstår.

Han är professor i mikrobiologi vid SLU med bland annat jäst- och mögelsvampar i livsmedel som forskningsområde.

I mitten av januari tillträder Johan Schnürer en ny tjänst som vicerektor för SLU med uppgiften att öka samverkan, både nationellt och internationellt.

– Min ambition är att den forskning som bedrivs vid SLU nu ännu batter än tidigare ska kunna samverka med andra lärosäten, näringslivet, myndigheter och övriga intressenter, säger Johan Schnürer.

Att få till kraftfulla forskningsmiljöer som internt samverkar med varandra finns också med i visionen för

Johan Schnürer blir vice rektor på SLU med ansvar för samverkan.

det nya uppdraget, ett arbetssätt där erfarenheterna från Mistra kommer till användning.

– Mycket av Mistraerfarenheterna tar jag med mig in i mitt nya uppdrag som vicerektor för samverkan med "akademi och industri". En hel del av dessa kom till användning vid utformningen av SLU:s stora utvärdering Kvalitet och Nyta (KoN), som jag tillsammans med kollegor nu slutrapporterar till SLU:s styrelse, anställda och externa intressenter, säger Johan Schnürer.